

Zofia Hołowińska, Ryszard Massalski

Gniew, woj. gdańskie. Stanowisko 1a. Zamek

Informator Archeologiczny : badania 16, 252-253

1982

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

szerokości pierwotnej nawy szpitalnej niż utrwaloną do dnia w przebudowie z końca XVII w. Nawę wówczas zawężono łącznie o około 2 m, uzyskując tym samym poszerzenie równoległych do niej cel południowych i północnych po około 1 m. We wspomnianych pomieszczeniach odsłonięto również fundament pieca ogrzewającego jednocześnie obie cele. Ten system ogrzewania pomieszczeń szpitalnych został już wcześniej rozpoznany i wiąże się z przebudową obiektu z końca XVII w.

W pracach omawianego sezonu dużo miejsca poświęcono nadal badaniom architektonicznym i inwentaryzacji ich wyników. Definitywnie określono na ich podstawie zasięg wcześniejszego budynku gotyckiego wkomponowanego następnie w początku XVI w. w zachodnią część korpusu szpitala. Odnaleziono również dalsze otwory okienne i drzwiowe w gotyckiej elewacji cel północnych i południowych.

Do programu poszukiwań architektonicznych należało również rozpoznanie obu wspomnianych ciągów cel szpitalnych z punktu widzenia zmian, jakie powstały w trakcie przebudowy obiektu u schyłku XVII w. Odnaleziono ślady po ścianach działowych, fundamenty pieców grzewczych, kanały kominowe, otwory drzwiowe i okienne, nisze ścienne oraz otwory po belkach stropowych, dają zadowalające wyobrażenie o zakresie przeprowadzonych wówczas prac budowlanych. Uzyskane wyniki stanowią podstawę do podjęcia próby rekonstrukcji podziału wewnętrznego na cele oraz do określenia ich rozmiarów i wyglądu tych pomieszczeń w końcu XVII i w XVIII w.

GNIEW
woj. gdańskie
Stanowisko 1a
Zamek

Politechnika Gdańska
Wydział Architektury
Zakład Historii Architektury

Badania prowadzili dr Zofia Hołowińska i doc. dr Ryszard Massalski. Finansował WKZ w Gdańsku. Drugi sezon badań. Główny budynek krzyżackiego zamku z XIII-IV w.

Kontynuowano badania na dziedzińcu zamkowym /wykopy III/82, V-VII, X/ oraz przystąpiono do rozpoznawania stratygrafii gruntu w piwnicach /wykopy VIII, IX, XI/.

W dwóch dalszych wykopach natrafiono na rozpoznaną już wcześniej kilkunastocentymetrową, osadniczą warstwę czarnego humusu, spoczywającą na calcu i poprzedzającą budowę obecnego murowanego zamku. Pozwoliło to na stwierdzenie, że występowała ona na obszarze całego dziedzińca, a jej górna powierzchnia obniżała się lekko ku wschodowi /od 37,05 do 36,65 m n.p.m./%. Ceramika naczyńowa znajdująca w tej warstwie na terenie Gniewu datowana jest na osiemnastą, lata XIII wieku. Odpowiada ona ceramice z najstarszych warstw miejskich. Charakteryzują ją późno średniowieczna forma przy materiałach i technice wcześnieśredniowiecznej.

Zasygnalizowane, w ubiegłym sezonie, występowanie dwóch faz budowy fundamentów pod mury dziedzińca zostało potwierdzone w rozszerzonym i pogłębionym, ubiegłorocznym wykopie III. Nie udało się jednak rozstrzygnąć, czy budowla fazy I została zrealizowana do końca, czy też rozebrana, a wykorzystane zostały jedynie podczas wznoszenia nowej budowli fazy II, niektóre stare fundamenty, czy też miała miejsce zmiana koncepcji układu zabudowy wewnętrznej zamku, w trakcie jego budowania.

Znalezienie fundamentu pod czwarty filar krużgan- ków pozwoliło na wysunięcie przypuszczenia, że krużganki założono tylko przy dwóch ścianach dziedzińca - północnej i południowej. Rozmieszczenie filarów przy każdej z tych ścian z niezrozumiałych względów było nieco inne.

W wykopie V, założonym w północno-zachodnim narożniku dziedzińca, zalegały warstwy wyjątkowo silnie nasyczone ceramiką naczyniową; z 0,85 m³ gruntu uzyskano ponad 25 kg jednolitego złomu ceramicznego. Była to wyłącznie ceramika siwa, wśród której występowały fragmenty dzbanów i pokryw naczyń, natomiast brakowało ułamków patelni, kafl i naczyń kamionkowych. Ceramikę tę zdobiły poprzeczne żłobki, niekiedy ornament stempelkowy. Zdarzały się też pojedyncze skorupy wczesnośredniowieczne. W Gniewie, na terenie miasta, materiał taki charakteryzował warstwy z początku XIV wieku.

W wykopie VI eksplorowano zasypaną studnię, umiesz- czoną na środku dziedzińca. Górna część jej cembrowiny zosta- ła wymurowana z cegły w okresie nowożytnym, natomiast dolna, wykonana z kamienia, może pochodzić ze średniowiecza. Studnia jest w dobrym stanie, a na jej dnie znajduje się woda.

Dwumetrowej głębokości wykop VIII, założony w piw- nicy skrzydła południowego zamku wykazał, że zarówno obecna ceglana posadzka /36,55 m/, jak i położone pod nią warstwy gruntu, powstały w okresie nowożytnym. Wystąpienie calca 0,70 m poniżej tej posadzki /35,85 m/ nie potwierdziło wyni- ków przeprowadzonych w 1979 r. badań sejsmicznych /IHKM PAN Warszawa/, sugerujących istnienie w tym miejscu drugiej, niższej kondygnacji piwnic.

Badania będą kontynuowane.

GNIEW
woj.gdańskie
Stanowisko 3

Muzeum Archeologiczne
w Gdańsku

Badania prowadził mgr Henryk Pa- ner /autor sprawozdania/ przy kon- sultacji z mgr Elżbietą Choińską-Bochdan. Finansowało: Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Ka- nalizacji w Gdańsku. Trzeci sezon badań - relikty portu; drugi sezon badań - późnośredniowieczne umoc- nienia obronne Podzamcza.